

PLATON

Banchetul și alte dialoguri

Traducere de
CEZAR PAPACOSTEA (1886-1936)
BREBEANU ALINA LOREDANA

Editura MondoRo
București

e Noi, auzind acestea, ne simțirăm rușinați și ne sileam să ne înăbuşim plânsul. El însă, după ce se plimbă puțin de jur împrejurul încăperii, ne spuse că simte o greutate în picioare și se întinse în pat, pe spate, cum îl învățase omul. Între timp, apropiindu-se de el cel ce-i dăduse otrava, îi pipăia din vreme în vreme tălpile și picioarele, și i le cerceta; la sfârșit, îi strânse un picior cât putu și-l întrebă dacă simte.

Socrate răsunse că nu. Apoi îi strânse pulpele. Tot astfel, păindu-l din ce în ce mai sus, ne arăta cum se răcește trupul și cum începenește. Apoi, cu mâna pe dânsul, ne spuse că, atunci când răceala avea să înainteze până-n dreptul inimii, Socrate va fi plecat dintre noi.

Și acum aproape întreg pântecele i se răcise. Socrate se descoperi, căci fusese acoperit¹, și zise lucrul cel din urmă:

– O, Criton, lui Asclepios² îi suntem datori un cocoș³. Să i-l dați, să nu uitați...

– O vom face, răsunse Criton, dar vezi dacă n-ai să ne mai spui ceva. – La această întrebare, Socrate nu mai răsunse și, după câteva clipe, se cutremură. Omul atunci îl descoperi. Ochii îi erau începeniți. Criton, cum îl văzu, îi închise gura și ochii.

Acesta a fost, Echecrates, sfârșitul prietenului nostru, omul de bună seamă cel mai cumsecade, cel mai înțelept și cel mai drept din căți am cunoscut vreodată.

¹ Potrivit obiceiului, se acoperea capul celui ce intra în agonie.

² Zeul medicinei.

³ De ce un cocoș și nu alt animal de jertfă? După unii, cocoșul era jertfa ce s-aducea obișnuit lui Asclepios; după alții, aici ar fi o ultimă ironie socratică; după alții, în sfârșit cocoșul este prin cântecele sale un simbol al speranței. Cum se vede, o explicație peremptorie lipsește.

CUPRINS

Prefață / I

Diogenes Laertios

(despre viațile și doctrinele filozofilor): *Platon* / IX

Apărarea lui Socrate / 5

Criton (sau despre datorie) / 39

Charmides (sau despre înțelepciune) / 57

Banchetul (sau despre dragoste) / 87

Phaidon (sau despre suflet) / 153

DIOGENES LAERTIOS (DESPRE VIETILE ȘI DOCTRINELE FILOZOFILELOR)

PLATON

(427-347 î.Chr.)

I Platon era fiul lui Ariston și cetățean al Atenei. Mama lui era Perictione sau Potone, care și trăgea neamul de la Solon. Solon avusese un frate, Dropides; acesta fusese tatăl lui Critias, care fusese părintele lui Callaischros; acesta îl avusese pe Critias, unul dintre cei treizeci¹, ca și pe Glaucon, tatăl lui Charmides și al Perictionei. Astfel, Platon, fiul acestei Perictione și al lui Ariston, era în a șasea generație de la Solon. Solon se trăgea din Neleu și Poseidon. Se spune că și tatăl lui se cobora în linie dreaptă din Codros, fiul lui Melanthos, iar după cum spune Thrasyllos, aceștia se trăgeau din Poseidon.

Speusip², în lucrarea intitulată *Banchetul funebru al lui Platon*, Clearh, în al său *Elogiu al lui Platon* și Anaxilaides, în cartea a doua a lucrării sale *Despre filozofi*, ne spun că există o poveste la Atena cum că Ariston ar fi încercat să-l siluiască pe Perictione, în floarea frumuseții, și n-a izbutit, iar după ce a încetat să-o ia cu sila i-a apărut în vis Apollo și, ca urmare, a lăsat-o neatinsă până ce a născut copilul.

II În *Cronologia sa*, Apollodor fixează data nașterii lui Platon în a optzeci și opta olimpiadă³, în ziua a saptea din luna Thargelion⁴, în aceeași zi în care delienii spun că se născuse și Apollo. După spusele lui Hermip, a murit la o serbare de nuntă, în primul an al olimpiadei o sută opta⁵, la optzeci și unu de ani. Totuși, Neanthes zice că a murit în vîrstă de optzeci și patru de ani. El este cu șase ani mai Tânăr ca Isocrate, căci acesta se născuse pe când era

1 "Cei treizeci de tirani "care au înlocuit regimul democratic cu cel oligarhic în 404 î.Chr. la Atena, după victoria spartanilor în războiul peloponeziac. Ei au fost înălțați în 403 î.Chr., din inițiativa lui Trasibul. Printre "cei treizeci de tirani" s-au numărat atât Charmides, care a dat titlul unui dialog platonic despre înțelepciune, prezent în culegerea de față, cât și Critias, principalul interlocutor al lui Socrate, cum se va vedea în cuprinsul volumului. *Critias* (sau *Despre Atlantida*) este un dialog de bătrânețe, neterminat.

2 Nepot al lui Platon și urmaș al lui la conducerea Academiei.

3 A 88-a olimpiadă corespunde cu anii 428-425 î.Chr.

4 Sfârșitul lunii mai – începutul lunii iunie.

5 Primul an al celci de a 108-a olimpiadă corespunde cu 348-347 î.Chr.

arhonte Lysimachos¹, iar Platon, pe când era arhonte Ameinias², anul morții lui Pericle. **III** Așa cum ne arată Antileon în cartea a doua a lucrării sale *Despre date cronologice*, Platon aparținea demei Collytos. Unii spun, de pildă Favorinus în *Istoria felurilor*, că se născuse la Egina, în casa lui Pheidiades, fiul lui Thales, căci tatăl său fusese trimis împreună cu alții la Egina, în calitate de colonist, dar se întoarse la Atena atunci când atenienii fură izgoniți de lacedemonieni, care veniră în ajutorul eginetilor. Athenodoros, în cartea a opta a lucrării sale intitulată *Plimbări*, spune că Platon a fost coreg³ la Atena, cheltuielile fiind suportate de Dion⁴. **IV** A avut doi frați, pe Adeimantos și Glaucon și o soră, Potone, mama lui Speusip.

V A învățat literatura în școala lui Dionysios, cum amintește singur în dialogul *Rivalii*, iar gimnastica a învățat-o cu Ariston, atletul din Argos și de la el a primit numele de Platon, din cauza înfățișării sale viguroase, în locul numelui său original, care era Aristocles, după bunicul lui, cum ne informează Alexandros în cartea sa *Succesiunile filozofilor*. Alții însă afirmă că i s-a dat numele de Platon din pricina abundenței stilului sau a lățimii frunții sale, cum sugerează Neanthes. Alții, iarăși, susțin că a luptat în jocurile istorice, lucru arătat de Dicaiares în prima carte a lucrării sale *Despre vieți*. **VI** și că s-a ocupat de pictură și a scris poeme, mai întâi *ditirambi*, după aceea *poeme lirice și tragedii*. **VII** Se spune că avea o voce slabă, ceea ce e confirmat de Timotheos, atenianul, în cartea sa *Despre vieți*. Se mai spune că Socrate a văzut în vis, pe genunchii săi, un pui de lebădă, căruia îi crescuse deodată aripile și zbură în sus după ce scoase un sunet puternic și dulce. Ziua următoare, Platon își prezenta ca discipol, iar Socrate recunoșcu în el lebăda din vis⁵.

VIII După cum arată Alexandros, invocând pe Heracleitos ca izvor, în cartea sa *Succesiunile filozofilor*, la început obișnuia să țină lecțiile de filozofie în Academie și după aceea în grădina de la Colonos. Mai târziu, fiind gata să se prezinte la un concurs cu o tragedie, ascultându-l pe Socrate vorbind în fața teatrului lui Dionysos, își sorti poemele sale flăcărilor, cu cuvintele:

Hai, căci Platon de tine nevoie are, Hefaistos⁶.

Din momentul acela, având vîrstă de douăzeci de ani, se spune, el deveni elevul lui Socrate. După moartea acestuia, trecu la Cratilos⁷, heracliteanul și la Hermogenes care profesa filozofia lui Parmenide. Apoi, spune Hermodor, la vîrstă de douăzeci și opt de ani, se duse la Megara, la Euclides, cu alți câțiva dis-

1 Arhontatul lui Lysimachos: 436-435 î.Chr.

2 Arhontatul lui Ameinias: 429-428 î.Chr.

3 Coregului îi revinea sarcina să instruiască și să întrețină un cor în vederea reprezentărilor teatrale.

4 Diondin Siracusa, cununatul lui Dionysios cel Bătrân, tiranul Siracuzei, admirator al lui Platon.

5 Lebăda era pasărea consacrată lui Apollo.

6 Hefaistos – zeul focului.

7 Un dialog în care Platon dezvoltă teoria despre limbă și originica ci poartă numele filozofului Cratilos.

cipoli de-ai lui Socrate. Apoi plecă la Cyrene să-l viziteze pe Theodoros matematicianul; de acolo în Italia, să vadă pe filozofii pitagoricieni, pe Philolaos și pe Eurytos, iar de acolo în Egipt, să cunoască pe profetii de acolo. Se spune că și Euripide l-a însoțit într-acolo. În Egipt, acesta s-a îmbolnăvit și a fost vindecat de preoți, care l-au tratat cu apă de mare, motiv pentru care el a rostit versul:

*Greul păcat omeneșc în spăl-ale mării talazuri*¹.

Platon spune, sprijinindu-se pe Homer, că, mai mult decât toți oamenii, egiptenii erau medici abili. Avea de gând să viziteze și pe magi, dar renunță la aceasta din cauza războaielor din Asia. **IX** Întors la Atena, a locuit la Academie. Aici era un gimnaziu de la periferie, într-o dumbră, numită după un oarecare erou, Hecademos, aşa cum arăta Eupolis în piesa sa intitulată *Ambuscații*:

Printre umbraosele-alei ale Hecademului sacru.

Dar și Timon spune în versuri:

*Sef lor Platon era, voinicul, dar bland vorbitorul,
Viersul duios el având ca și greierii din Hecademos.*

Astfel, numele original al locului acela era Hecademia, pronunțat cu e scurt. Platon era prieten cu Isocrate. Si Praxiphanes îi pune să discute despre poeti, într-o locuință de țară unde Platon îl primise pe Isocrate. **X** Aristoxenos afirmă că a luat parte la trei campanii militare: prima oară la Tanagra, a doua oară la Corint și a treia oară la Delion, unde s-a distins în luptă.

El a imbinat doctrinele lui Heraclit, ale pitagoricienilor și ale lui Socrate. Cu privire la lucrurile sensibile, el este de acord cu Heraclit; în doctrina realităților inteligibile cu Pitagora, iar în filozofia politică cu Socrate.

XI Unii autori, printre care și Satyros, spun că a scris lui Dion din Sicilia, rugându-l să-i cumpere trei cărti pitagoreice de la Philolaos pentru o sută de mine. Tot ei spun că Platon trăia în belșug, deoarece primește de la Dionysios peste optzeci de talanți². Acest lucru îl afirmă Onotor într-un studiu asupra temei: *Dacă un înțelept va căuta să se îmbogățească*. L-a folosit mult și pe Epicharmos, poetul comic, prelucrând cele mai multe pasaje de ale lui, aşa cum spune Alcimos în cărțile dedicate *Lui Amyntas*, patru la număr. În primul din aceste studii, scrie astfel:

XII “Este evident că Platon întrebuițează adesea cuvintele lui Epicharmos. Judecați singuri. Platon afirmă că obiectul simțurilor este ceea ce nu durează niciodată, nici în calitate, nici în cantitate, ci-i mereu în cursere și în schimbare. Presupunerea e că, dacă suprimăm numărul din aceste lucruri, ele nu mai sunt la fel, nici nu mai au ceva determinat nici în cantitate, nici în calitate; lucrurile sensibile se prefac mereu și, prin natura lor, nu au niciodată existență. Obiectul gândirii însă este de așa fel că de la el nu se ia nimic și nu îi se adaugă nimic. Aceasta este natura lucrurilor eterne, a căror însușire e de

1 Vers din *Ifigenia în Taurida* a lui Euripide a căruia călătorie în Egipt e puțin probabilă, cea a lui Platon fiind însă sigură.

2 Un talant valora 60 de mine sau 6.000 de drachme.

a fi mereu la fel și aceleași. Într-adevăr, Epicharmos¹ s-a exprimat limpede despre obiectele simțurilor și cele ale gândirii:

- A. Zeii din veci ființat-au, nicicând n-au fost fără ființă.
Toți ce pe lume-i din veac și aidom-avut-au izvodul.
- B. Haosul, zice-se că dintre zei născutu-s-a-întâiul.
- A. Cum? Neavând început și sfârșit, întâiul nu fost-a?
- B. Ce? Înseamnă atunci că nimic mai-ntâi nu venit-a?
- A. Nu, pe Zeus mă jur și nu au venit nici în rândul al doilea
Cele de care vorbim; de când e lumea ființat-au...
- A. Fie un număr par, ba chiar impar, ca să zicem,
Cearcă măcar dacă poți o pietricică s-adăugă
Sau ceva să retragi din cele ce-ntr-însu se află
Numărul lor rămâne-va-același? B. Firește nu va rămâne
- A. Sau la măsura de-un cot alta cumva de vei pune
Ori de-i alege din ce se află acolo-nainte
Fi-va măsura la fel cu ce-a fost? B. Nu-i ca-nainte.
- A. Lua-vom, acum și-omenirea, privind-o domol îndeaproape
Astfel. Crește un om, alt om, dimpotrivă, descrește,
Veșnic e altul. Acel ce după fire-i se schimbă,
Făr-a rămâne pe loc, e altul decât înainte.
Fost-am și eu ca și tine ieri altul și astăzi iar altul,
Mâine voi fi iarăși altul și astfel mereu, căci e lege.

Și Alcimos, mai departe, afirmă următoarele: "Există unele lucruri, spun înțeleptii, pe care susținutul le percep prin corp, cum ar fi prin auz sau văz; sunt alte lucruri pe care le găndește singur, fără ajutorul corpului. De aici urmează că, din lucrurile existente, unele sunt sensibile, iar altele inteligibile. De aceea Platon spunea că, dacă vrem să înțelegem dintr-o privire principiile care stau la baza universului, trebuie mai întâi să deosebim ideile în ele însele, de exemplu asemănarea, unitatea și pluralitatea, mărimea, repausul și mișcarea; în al doilea rând, trebuie să presupunem existența frumosului, a binelui, a justiției și a altor lucruri de acest fel, fiecare existând în sine și pentru sine; în al treilea rând, trebuie să vedem care idei se raportează la altele, cum sunt știința, mărimea sau puterea, gândindu-ne că lucrurile din lumea noastră sensibilă poartă denumiri omonime cu aceste idei, din cauză că participă la ele; înțeleg, prin aceasta, că lucrurile drepte participă la ideea de drept, iar lucrurile frumoase participă la ideea de frumos. Fiecare idee este eternă, este o noțiune și, mai mult, este neschimbătoare. De aceea Platon spune că ideile în natură stau ca modele și că toate celelalte lucruri se asemănă cu aceste idei, din cauză că sunt copiile acestor modele". Iată acum cuvintele lui Epicharmos despre bine și despre idei:

- A. Cântul din flaut e-un lucru? B. Firește, cum să nu fie.
A. Omul ce cântă din flaut, tot una-i cu viersul? B. Ba nu e.

1 Epicharmos din Cos (550-460 î.Chr.), poet comic atras de pitagoreism și heraclitism.

A. Ce-i flautistul? Ce zici, nu-i om? B. Vezi bine. A. Atuncea
Nu îți se pare că este același cu binele însuși?
Binele este-un lucru în sine. Astfel, acela
Care-l învață și-l știe, bun pe dată devine.
Astfel e flautist și cel ce flautu-nvață,
Dănuitor cel ce dănuie, rogojinar cel ce știe
Împletitul, aşijderi orice lucru tu lua-vei
Omul și arta nu-i una: el artistul doar este.

Platon, în conceperea teoriei sale despre idei, spune:

Deoarece există amintire, trebuie să existe și idei prezente în lucruri, din cauză că amintirea vine de la ceva stabil și permanent și nimic nu este permanent în afară de idei. Căci, spune el, cum pot să supraviețuiască animalele, afară numai dacă pot cuprinde ideea și dacă sunt dotate de natură cu inteligență în acest scop? Așa cum stau lucrurile acum, ele își amintesc de asemănarea lor și a hranei lor, de ce fel este cea care le convine; aceasta arată că animalele au capacitatea înăscută de a vedea asemănarea. Si, din această pricină, ele simt pe celelalte animale de același fel. Cum exprimă aceasta Epicharmos?

Înțelepciunea, Eumeu, de-o specie nu-i stăpânită,
Orice viețuitor și el la fel are minte.
Cată de vrei pe la păsări, la biata găină privește,
Puii vîi să-i nască deodat' nicicând pomenit-a:
Stă sărmănică, clocește, viață în ouă trezește.
Înțelepciunea aceasta ce-nseamnă natura doar știe,
Singură ea învățând-o pe-ncetul, așa, de la sine.

Și iarăși:

Că tot vorbim noi așa nu este deloc de mirare,
Nici că de noi suntem mulțumiți nespus și ne credem
Neam prea-ales: și-un câine altui câine îi pare
Lucrul cel mai frumos, un bou altui bou, deopotrivă
Si măgarii-ntre ei la fel se socot, chiar și porcii.

Aceste exemple și altele la fel le notează Alcimos în cele patru cărți ale sale, arătând ce ajutor a fost Epicharmos pentru Platon. Faptul că Epicharmos însuși era conștient de înțelepciunea sa poate fi văzut și din versurile în care el prezice că va avea un imitator:

Cred doar ceea ce cred? Mai mult, o știu chiar prea bine:
Fi-vor cândva amintite aceste cuvinte-ale mele,
Căci le-o lua careva și stihul, dând la o parte,
Haină de purpur, le-o da, vorbe alese podoaibă,
Nebiruite fiind, ce-i lesne de-nvins dovedi-vor.

1 Teoria amintirii a lui Alcimos nu se bazează pe metempsihoză ca teoria reminescenței (anamnesis) a lui Platon (vezi Phaidon, 72 e).

XIII Se pare că Platon a adus cel dintâi la Atena scrierile lui Sophron mimograful¹, care fuseseră până atunci neglijate, și a prezentat personaje cu caractere luate de la acest scriitor; se spune că s-au găsit într-adevăr cărți cu mimiile lui Sophron sub perna lui. A făcut trei călătorii în Sicilia: prima oară ca să vadă insula și craterele Etnei; cu acest prilej, Dionysios, fiul lui Hermocrates, fiind tiran la Siracuza, l-a silit să devină unul dintre apropiatii lui. Dar când Platon discută despre tiranie și susțină că numai interesul stăpânului nu era scopul cel mai bun, afară numai dacă acesta excelează în virtute, el îl ofenșă pe Dionysios, care, supărat, îi spuse: "Vorbești ca un flecar bătrân". "Iar tu, ca un tiran", îi răspunse Platon.

La această vorbă, tiranul se înfurie și era gata să-l omoare; pe urmă însă, după ce Dion și Aristomenes îi scoaseră aceasta din minte, renunță la crima și-l încredință lui Pollis, lacedemonianul, care tocmai sosise atunci cu o ambasadă, ca să-l vândă ca sclav. Pollis îl luă la Egina și-l scoase în vânzare. Atunci Charmandros, fiul lui Charmandrides, ceru condamnarea la moarte a lui Platon după legea în vigoare la eginetă, care dispunea ca primul atenian care va pune piciorul pe insulă să fie omorât fără judecată. Această lege fusese trecută chiar de acuzator, cum spune Favorinus în ale sale *Istoriile felurite*. Dar cineva pretinse, în glumă, că vinovatul era filozof și curtea îl achită. Mai e și altă versiune, după care, fiind adus în fața adunării și fiind cercetat de aproape, el păstră o tacere totală și așteptă liniștit rezultatul. Adunarea hotărî să nu fie omorât, ci îl condamnă să fie vândut, întocmai cum ar fi fost un prizonier de război.

Se întâmplă ca Anniceris din Cyrene, filozoful, să fie de față; el îl răscumpără pentru douăzeci de mine – după alții, suma ar fi fost de treizeci de mine – și-l trimise la Atena, la prietenii săi, care îi înapoiară banii pe dată. Anniceris însă îi refuză, spunând că nu numai atenienii aveau privilegiul de a purta grija lui Platon. Alții afirmă că Dion a trimis banii și că Anniceris nu i-ar fi luat, ci a cumpărat pentru Platon mica grădină care se află la Academie. Se arată că Pollis, totuși, a fost învins de Chabrias și că, după aceea, s-a încercat la Helike², întrucât purtarea sa față de filozof stârnise mânia divinității; așa spune Favorinus în prima carte din *Amintirile* lui. Dar Dionysios, totuși, nu se putea liniști. Aflând de cele întâmpilate, îi trimise o scrisoare lui Platon ca să nu-l vorbească de rău, iar Platon îi răspunse tot în scris că nu avea atât timp liber ca să-și amintească de Dionysios.

XV A doua oară l-a vizitat pe Dionysios cel Tânăr, cerându-i pământ și oameni pentru realizarea republicii sale³. Dionysios îi făgădui, dar nu se ținu de cuvânt. Unii spun că Platon s-a aflat și de rândul acesta în mare primejdie, fiind bănuit că-i

încurajează pe Dion și pe Theodotas în planul lor de a libera întreaga insulă; cu acest prilej, Archytas, pitagoricianul, scrisă lui Dionysios și îi ceru ca Platon să fie iertat și trimis nevămat la Atena. Scrisoarea aceasta glăsuiește astfel:

"Archytas către Dionysios, îi urează multă sănătate"

Noi toti, prietenii lui Platon, îi-am trimis pe Lamiscos și Photidas cu oamenii lor ca să-l aducă înapoi pe filozof în condițiile înțelegerii avute cu tine. Ai face bine să-ți reamintești zelul cu care ne-ai cerut, nouă tuturora, să promovăm venirea lui Platon în Sicilia, căutând să-l convingi și luând asupră-ți, printre altele, răspunderea siguranței lui, atât în timpul șederii la tine, cât și în timpul întoarcerii lui. Amintește-ți, de asemenea, că ai pus mare preț pe venirea lui și că, din momentul sosirii, ai avut mai multă bunăvoiță față de el decât pentru oricare altul din jurul tău. Dacă s-a întâmplat să-ți displacă, se cuvine să te porți cu omenie și să mi-l înapoiezi nevămat. Făcând astfel, vei fi drept și-n același timp ne vei îndatora".

A treia oară s-a dus să-l împace pe Dion cu Dionysios⁴, dar, neizbutind, se întoarce în patrie fără să fi făcut ceva. **XVII** Aici se ținu departe de politică, deși scrierile lui arată că era un om de stat. Motivul era că poporul fusese obișnuit cu alte forme de guvernare, cu totul deosebite de ale lui. Pamphile, în carte a douăzeci și cincea a *Memoriilor* ei, spune că arcadianii și tebanii, după ce au întemeiat Megalopolis, l-au poftit pe Platon să le fie legislator; dar el, descooperind că ei erau potrivni egalității de proprietate, refuză să se duca.

XVIII Se povestește că a pledat împotriva condamnării la moarte a lui Chabrias, generalul, când acesta a fost judecat, deși nimeni altul la Atena n-a vrut să-o facă, și că în această împrejurare, urcând Acropolea împreună cu Chabrias, s-a întâlnit cu delatorul Crobylos, care îi spuse: "Ce vîi să vorbești pentru apărarea altuia? Nu știi că te așteaptă și pe tine cucuta lui Socrate?". La aceasta, Platon îi răspunse: "După cum am înfruntat primejdiiile, apărându-mi în război patria, tot aşa le voi înfrunta și acum, făcându-mi datoria față de un prieten".

XIX El a fost cel dintâi care a introdus argumentarea prin întrebare și a răspuns, spune Favorinus în carte a opta a cărții sale *Istoriile felurite*; tot el a explicat pentru prima oară lui Leodamas din Thasos metoda cercetării problemelor prin analiză; și, în filozofie, a întrebuințat cel dintâi termenii de antipozi, element, dialectică, calitate, număr dreptunghiular, dintre lucrurile care mărginesc suprafața plană, ca și providența divină.

De asemenea a fost cel dintâi filozof care a combătut discursul lui Lysias, fiul lui Cephalos, discurs pe care l-a reprodat, cuvânt cu cuvânt, în dialogul *Phaidros* și cel dintâi care a studiat importanța gramaticii. Cum tot el a atacat pentru prima oară părerile aproape tuturor predecesorilor, se pune întrebarea de ce nu-l amintește pe Democrit. **XX** Neantnes din Cyzic spune că, atunci când s-a dus la Olympia, atenția tuturor grecilor era atâtă asupra lui și că l-a

1 Autor de mimi, scenete comice inspirate din viața cotidiană, Sophron din Siracuza a trăit în a doua jumătate a secolului V î.Chr.

2 Helike, oraș din Achaia, înghि�t de mare în urma cutremurului din 373 î.Chr.

3 Cea de a doua călătorie a lui Platon în Sicilia a avut loc în 369 î.Chr., după moartea lui Dionysios cel Bătrân.

întâlnit pe Dion, care și pregătea expediția împotriva lui Dionysios. În prima carte a *Memoriilor* lui Favorinus se raportează că Mithradates, persanul, a ridicat o statuie lui Platon în Academie și a pus să se scrie pe ea aceste cuvinte: "Mithradates, persanul, fiul lui Orontobates, a dedicat muzelor o statuie a lui Platon făcută de Silanian".

XXI Heracleides declară că, în tinerețea lui, Platon era aşa de modest și de așezat, încât niciodată n-a fost văzut râzând în hohote.

XXII Cu toate acestea, a fost și el ridiculizat de poetii comici. În orice caz, Theopomp spune în *Hedychares*:

... Nu află-vei unu aievea să fie;
Doi ca număr abia de-i unu; și Platon o spune.

Anaxandrides, în *Theseu*, spune:

Îmbuca la măslinie taman cum și Platon făcut-a.

Și Timon face un joc de cuvinte cu numele lui:

Ticluitu-le-a Platon, plătitudini¹ plăcându-i

Și Alexis în *Meropis*:

Bine la vreme sosit-ai, în sus și în jos colindat-am
Tocmai ca Platon, dar plan nu aflai, ci doar osteneală.

Și în *Ancylion*:

Nici nu știi ce vorbe îndrugi, mai bine-n grabă aleargă,
Află-l pe Platon și atunci vei ști ce-i leșia și ceapa.

Amphis, de asemenea, spune în *Amphicrates*:

A. Cât despre bine – oricare ar fi, și văd că ești gata
Să-l dobândești prin ea – îl știi, milostive stăpâne,
Chiar mai puțin decât a lui Platon bine. B. Ascultă.

Și în *Dexidemides*:

... O, tu, Platon,
Să te-ncreunți e tot ce știi tu mai bine să faci,
Ca un melc, semet, sprâncenele-n sus înălțându-ți.

Și Cratinos spune în *Falsul copil substitut*:

A. Nu-i oare clar că om ești și-n tine-i un suflet?
B. Sigur că nu-i, după Platon; ce știi e doar bănuială.

Și Alexis în *Olympiodoros*:

A. Corpul cel pieritor făcute-s-a oale și-ulcele,
Partea fără de moarte în aer luatu-și-a zborul.
B. Lecția asta nu-i cumva din cele de Plato-nșirate?

Și în *Parazitul*:

Ori tu unul să stai, cum știi, la palavre cu Platon.

Și Anaxilas, în *Botrylion*, în *Circe* și în *Femeile bogate* își bate joc de el. **XXIII** Aristippos, în carteau a patra a lucrării sale *Despre luxul celor vechi*,

¹ Calamburul din original apare și în traducerea românească.

spune că el s-a îndrăgostit de un Tânăr numit Aster, care învăță cu el astronomia, dar și de Dion, pe care l-amintit mai sus și, după mărturisirea unora, de Phaidros. Dragosteau lui se vede din următoarele epigrame, pe care se spune că le-a scris despre ei:

*Aster al meu care ochii îi porți mereu după aștri,
Cer as vrea să fiu eu, ochi fără număr să am.*

Și alta:

*Stea parcă-n zori străluceai cât fost-ai în viață,
Mort acum strălucești, stea parc-ai fi în amurg.*

Despre Dion a scris acestea:

*Lacrimi Hecubei, troienelor lacrimi amare sortit-au
Ursitoarele-n cor chiar de când s-au născut.
Tie, Dion, pentru fapta-ți frumoasă, un cânt de victorie
Zeii și-au hărăzit, îmbelșugate nădejdi.
Tihna găsește-ți în patria-ți largă și slavă destulă,
Dion, cel ce-ai aprins focul iubirii în piept.*

Se spune că acestea au fost scrise pe mormântul lui Dion la Siracusa. Se mai spune că, fiind îndrăgostit de Alexis și de Phaidros, cum s-a amintit mai înainte, a compus următoarele versuri:

*Iată, atâtă doar spus-am, cât de frumos e Alexis
Toți se-ntorc după el, plin de nesăt îl privesc.
Inimă, iarăși la câini arătatul-le-ai osul? Căi-te-ai
Apoi. Tot la fel Phaidros nu fost-a pierdut?*

I se pune în seamă și o iubită, Archeanassa, despre care a compus versurile care urmează:

*Am deci pe Archeanassa din Colofon, curtezană,
Printre riduri i-a stat Eros cel nemilos.
Vai celor ce-ați cunoscut-o în floarea vârstei când fost-a,
Pânzele când și-a întins: ce pojar ați mai stins!*

Iată alte versuri despre Agaton¹:

*Căci pe-Agaton sărutând ieșitu-mi-a sufletu-n buze,
Parcă să plece voind către stăpânum cel nou.*

Și aceasta:

*Iată, un măr îți arunc; de îii tu la mine, fecioară,
Îl primește în dar, inima dându-mi în schimb.
Dar să ferească cerul dac-alfel de gânduri te poartă,
Ia-l, amintește-ți prin el: nurii au un sfărșit.*

Și alte versuri:

¹ Agaton (448-401 î.Chr.), poet tragic, unul dintre personajele *Banchetului* lui Platon, înfațiat ca laureat al unui concurs dramatic din 416 î.Chr.